

32772 Beleidsdoorlichting Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Nr. 39 Brief van de ministers van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en van Langdurige Zorg, Jeugd en Sport

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 mei 2026

Met deze brief wordt de Kamer geïnformeerd over de opvolging van de bevindingen en aanbevelingen van periodieke rapportages die in de afgelopen periode zijn afgerond. Deze brief geeft invulling aan de acties die in de Kamerbrief over versterking rijksbrede evaluatiestelsel¹ worden aangekondigd, naar aanleiding van de motie van de leden Van Vroonhoven en Vermeer.²

Evaluaties vormen een belangrijke basis voor een lerende overheid. Bereikt beleid het gewenste effect (doeltreffendheid)? En wordt dat effect bereikt tegen de laagst mogelijke kosten (doelmatigheid)? Evaluaties verschaffen burgers, bedrijven en de Kamer inzicht in de effecten van het gevoerde beleid en daarmee de besteding van publieke middelen. Deze informatie kan ingezet worden om de kwaliteit van beleid, publieke voorzieningen, en wetten en regels continue te verbeteren.

Wij vinden het belangrijk om de bevindingen en aanbevelingen van evaluaties mee te nemen in de (door)ontwikkeling van beleid. Deze brief bevat een overzicht van de opvolging van bevindingen en aanbevelingen van de twee periodieke rapportages (de opvolger van beleidsdoorlichtingen) die het afgelopen jaar zijn uitgevoerd bij het ministerie van VWS.

Het gaat om de rapportages 'Arbeidsmarkt en opleidingen zorg en welzijn' en 'Beschikbaarheid in Perspectief, Beschikbaarheid medische producten, 2017 t/m 2023'. In de kabinetsreacties op deze periodieke rapportages die recent aan de Kamer zijn verzonden, wordt uitgebreid ingegaan op de evaluaties en de

¹ Kamerstukken II 2024/25, 31 865, nr. 267.

² Kamerstukken II 2023/24, 36 470, nr. 6.

daaruit volgende aanbevelingen. In deze brief wordt in de tabellen hieronder conform het format voorgeschreven in de brief [Versterking rijksbrede evaluatiestelsel](#) ingegaan op de periodieke rapportages en de status van de aanbevelingen en bevindingen.

SEA-thema: Arbeidsmarkt en opleidingen zorg en welzijn

Overkoepelende toelichting SEA-thema: Het is van belang dat zorgprofessionals nu en in de toekomst graag in de sector zorg en welzijn gaan werken en daar ook blijven werken. Dit vraagt om een brede, intensieve en continue aanpak gericht op aantrekkelijk werken in de zorg. Dit betekent ook dat zorgopleidingen toekomstbestendig moeten blijven.

Titel onderzoek	Type onderzoek	Jaar afronding	Begrotingsartikel (en)	Budgettaire grondslag (laatste evaluatiejaar)
Arbeidsmarkt en opleidingen zorg en welzijn	Periodieke rapportage	2025	Artikel 4.2 en Beschikbaarheidsbijdrage	€ 2,4 mld. (2024)

Toelichting evaluatie: Een doelmatig en doeltreffend arbeidsmarkt- en opleidingsbeleid ziet zowel op de randvoorwaarden voor het aantrekken en behouden van voldoende gekwalificeerd personeel als op de momenteel gewenste transitie naar anders werken en leren in de sector zorg en welzijn. Deze transitie is noodzakelijk om de krapte op te vangen die gaat ontstaan door een stijgende zorgvraag gecombineerd met een stagnerende beroepsbevolking. Dit zodat de kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid van de gezondheidszorg voor de burger gewaarborgd blijft. Voor het realiseren van deze doelstellingen is het ministerie van VWS één van de spelers in een groter veld met partijen. De hoofdvraag van deze periodieke rapportage luidt daarom als volgt: 'Op welke wijze kan de doeltreffendheid en doelmatigheid van het arbeidsmarkt- en opleidingsbeleid worden vergroot, rekening houdend met de rol die het ministerie van VWS hierin kan en hoort te spelen?'. De periodieke rapportage gaat over de periode 2016-2024 en is door SEO uitgevoerd.

Aanbevelingen/bevindingen:	Toelichting status opvolging:
Overweeg alternatieve instrumenten naast subsidies om de	Onderhanden: Het kabinet heroverweegt samen met betrokken partijen stapsgewijs het

<p>verantwoordelijkheid van het opleiden en goed werkgeverschap (deels) bij het veld zelf neer te leggen.</p>	<p>instrumentarium voor opleiden, te beginnen bij de middelen waarover in het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) afspraken zijn gemaakt. Voor de strategische opleidingsactiviteiten, zoals de middelen voor tekortsectoren, overweegt het kabinet een instrumentarium dat past bij een zorgbrede aanpak waarbij de uitvoering bij de gezamenlijke werkgevers komt te liggen. Voor de zomer wordt de Kamer geïnformeerd over de uitkomsten van dit traject.</p>
<p>Richt het beleid primair op het scheppen van de juiste randvoorwaarden om de arbeidsmarkt en het opleidingsstelsel binnen de zorg goed te laten functioneren.</p>	<p>Onderhanden: Als onderdeel van het AZWA zijn of worden afspraken gemaakt over de bekostiging van opleiden en scholing binnen en buiten het ziekenhuis en om een goede samenwerking tussen zorg en welzijn en onderwijs als noodzakelijke randvoorwaarde te verstevigen. Ook gaat het kabinet met de arbeidsmarktfondsen in gesprek over een vervolg op het onderzoeksprogramma Arbeidsmarkt Zorg en Welzijn (AZW).</p>
<p>Bestendig de faciliterende rol die het ministerie de laatste jaren ten aanzien van de arbeidsmarkt heeft aangenomen.</p>	<p>Onderhanden: Het kabinet zal de faciliterende rol van het ministerie van VWS voortzetten en werkgevers blijven stimuleren om het werkplezier van hun medewerkers te borgen, verzuim en verloop te voorkomen, agressie tegen te gaan en administratieve lasten te verminderen. Het ministerie van VWS blijft daarnaast het werken in zorg en welzijn positief onder de aandacht brengen bij verschillende doelgroepen en maakt middelen beschikbaar voor de ontwikkeling van het nieuwe loopbaanplatform 'Zowi', in lijn met de AZWA-afspraken. Ook faciliteert het ministerie van VWS regionale samenwerking door Regioplus te ondersteunen met een subsidie voor het meerjarenprogramma Samenwerken en Innoveren in de Regio.</p>

<p>Ondersteun voorlopers bij de toepassing van technologie en nieuwe werkvormen om zo een cultuuromslag richting meer innovatie binnen de sector te realiseren.</p>	<p>Onderhanden: Het ministerie van VWS ondersteunt koplopers via diverse trajecten. In de brief van 9 december 2025³ aan de Kamer wordt nader ingegaan op wat nodig is om het gebruik van deze innovaties te laten slagen, waaronder concrete maatregelen die gericht zijn op de door SEO benoemde ondersteuning en cultuuromslag. Daarnaast wordt in de Kamerbrief van 26 januari 2026⁴ toegelicht hoe het ministerie van VWS het versterken van zeggenschap over (de implementatie en inbedding in werkprocessen van) innovaties ondersteunt.</p>
<p>Formuleer bij toekomstig te ontwikkelen beleid concrete, meetbare doelstellingen die voortkomen uit een expliciete beleidstheorie. Maak aan de voorkant helder hoe het nieuwe beleid wordt geëvalueerd.</p>	<p>Onderhanden: Het ministerie van VWS werkt hard aan de implementatie van de Comptabiliteitswet 3.1 en de formulering van meetbare doelstellingen met behulp van het Beleidskompas wanneer bestaande regelingen worden herzien of nieuwe regelingen worden opgezet. Een eerstvolgende actualisatie van de planning van evaluaties maakt onderdeel uit van de Strategische Evaluatie Agenda (SEA) in de begroting 2027.</p>
<p>Laat daar waar beleidsresultaten te vatten zijn in eenduidige indicatoren, het instrument (of samenhang van instrumenten) door een onafhankelijke partij evalueren d.m.v. een (quasi-experimenteel) effectonderzoek (zoals een verschil-in-verschilanalyse) in plaats van alleen op basis van kwalitatieve percepties van partijen die baat</p>	<p>Onderhanden: Het kabinet ondersteunt deze aanbeveling en zal inzetten op meer effectgerichte in plaats van procesgerichte evaluaties. De mogelijke extra administratieve lasten en kosten die dit soort effectonderzoek meebrengt, moeten wel in verhouding staan tot de grootte van het instrument.</p>

³ Kamerstukken II 2025-2026, 27 529 en 31 765, nr. 354.

⁴ Kamerstukken II 2025-2026, 29 282, nr. 621.

hebben bij de betreffende regeling.

SEA-thema: Geneesmiddelen en medische technologie

Overkoepelende toelichting SEA-thema: Nederlanders moeten verzekerd zijn van doelmatige zorg met kwalitatief hoogwaardige en veilige producten. De overheid heeft hier een bijzondere verantwoordelijkheid in het borgen van de toegang tot werkzame en betaalbare genees- en hulpmiddelen, voor nu en voor morgen. Hiervoor schept het voorwaarden voor de beschikbaarheid en leveringszekerheid, de toegankelijkheid, de veiligheid, de kwaliteit en de betaalbaarheid van medische producten die aan de eisen van de tijd voldoen en doelmatig worden gebruikt.

Titel onderzoek	Type onderzoek	Jaar afronding	Begrotingsartikelen (en)	Budgettaire grondslag (laatste evaluatiejaar)
Beschikbaarheid in Perspectief, Beschikbaarheid medische producten, 2017 t/m 2023	Periodiek rapportage	2025	Artikel 2 Curatieve zorg; Apotheek zorg (onderdeel Zvw-uitgaven); Hulpmiddelen (onderdeel Zvw-uitgaven)	€ 10.921 mln. (2023)

Toelichting evaluatie: De beschikbaarheid van geneesmiddelen, medische hulpmiddelen en lichaamsmaterialen staat onder druk en het evalueren van ingezet beleid is van belang om dit verder te kunnen verbeteren. De hoofdvraag van de periodieke rapportage is in welke mate de beleidsinstrumenten ten aanzien van de beschikbaarheid van geneesmiddelen, medische technologie en lichaamsmateriaal in zijn geheel doeltreffend en doelmatig zijn. Dit is in relatie tot de bijdrage die ze leveren aan de toegankelijkheid, kwaliteit en betaalbaarheid van deze zorg en ondersteuning. Gezien het internationale karakter van de verschillende ketens voor deze medische producten zullen hierbij ook de ervaringen waar bekend uit andere landen in de analyse worden betrokken. De periodieke rapportage gaat over de periode 2017-2023 en is door Gupta Strategists uitgevoerd.

Aanbevelingen/bevindingen:

Creëer de juiste prikkels in de keten.

Toelichting status opvolging:

Onderhanden: Het kabinet deelt de opvatting dat het wenselijk is om het beleidsinstrumentarium in te zetten om

	<p>de prikkels in de keten te verbeteren. De aanbevelingen uit de periodieke rapportage sluiten voor een belangrijk deel aan op het kabinetsbeleid. Zo wordt door het ministerie van VWS met het ministerie van Defensie onderzocht hoe opschaalbare productie van geneesmiddelen kan worden ingezet om de zorg weerbaarder te maken tegen diverse crisisscenario's. Daarnaast draagt Nederland bij aan het Europese streven om de afhankelijkheid van plasma-import te verminderen. Tot slot werkt het kabinet in het kader van het AZWA met partijen aan een inkoopleidraad die handvatten biedt om in de inkoop rekening te houden met de beschikbaarheid van geneesmiddelen.</p>
<p>Richt een effectieve structuur in om met 'the whole system in the room' op bestuurlijk, strategisch, tactisch en operationeel niveau problemen in beschikbaarheid te voorkomen, er op te kunnen anticiperen en – indien tekorten zich voordoen – zo snel en effectief mogelijk te reageren.</p>	<p>Onderhanden: De overlegstructuur in de geneesmiddelensector is in 2025 opnieuw ingericht voor een effectieve samenwerking met duidelijkheid over verantwoordelijkheden. Daarnaast subsidieert het ministerie van VWS Zorginkoop Netwerk Nederland voor de coördinatie bij tekorten van medische hulpmiddelen. Daarbij wordt verkend hoe deze partij en de platforms van de Kwaliteitsraad elkaar kunnen versterken in het oplossen van beschikbaarheidsproblematiek.</p>
<p>Borg een tijdige en bruikbare informatievoorziening om snel te reageren en knelpunten beter te begrijpen.</p>	<p>Onderhanden: Het kabinet ziet dit advies in lijn met de implementatie van de herziening van de Europese geneesmiddelenwetgeving en de AZWA-afspraken over het verbeteren van de beschikbaarheid van geneesmiddelen. Versterking van de informatievoorziening en het meldpunt zijn hoekstenen van beide trajecten. Voor medische hulpmiddelen wordt in kaart gebracht welke producten kritiek en welke toeleveringsketens kwetsbaar zijn, als onderdeel van de verkenning naar de mogelijkheden voor het aanleggen van een eventuele voorraad medische hulpmiddelen. Het kabinet</p>

	onderschrijft daarnaast het belang van één centraal meldpunt voor hulpmiddelen; de basis hiervoor wordt momenteel gelegd.
Monitor en evalueer beleid om te blijven leren van de (neven)effecten van beleidsinstrumenten in deze complexe markten.	Onderhanden: Het kabinet ziet deze aanbeveling als breder toepasbaar dan alleen op de vraagstukken rondom de beschikbaarheid van medische producten en sluit aan bij de verdere implementatie van de centrale werkwijze van de Rijksoverheid, waaronder het beleidskompas en de SEA. Het kabinet wil er wel op wijzen dat beleid maken op actuele onderwerpen om snel ingrijpen vraagt en zich daardoor niet altijd laat vangen in gestandaardiseerde werkwijzen. Daarbij komt dat de overheid in het domein van medische producten marktmeester en soms regisseur is, maar (veelal) zelf geen directe actor in de zin dat de overheid niet zelf inkoopt, produceert, of voorraden aanlegt. Het zo SMART mogelijk formuleren van de beleidsdoelen moet in het licht van deze rollen worden gezien.

De bijlage van deze brief gaat in op de besparingsvarianten uit de periodieke rapportages. Dit geeft invulling aan de uitwerking van de motie van het lid Van Eijk⁵.

De minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
S.T.M. Hermans

De minister van Langdurige Zorg, Jeugd en Sport,
W.R.C. Sterk

⁵ Kamerstukken II 2025/26, 31 865, nr. 295.